

ORIENTĂRI PENTRU PROFESORI

MODULUL 5 - VALORILE UE

Modulul referitor la valorile UE constă în trei părți.

Se începe cu un joc de tip „4 la fel”, în care participanții descoperă valorile UE și câteva exemple concrete ale modului în care UE le pune în practică. După ce le află, elevii sunt invitați să reflecteze critic cu privire la aceste valori, printr-un exercițiu individual. La sfârșit, elevii își vor exercisa abilitățile democratice în cadrul unei dezbateri cu toată clasa, în care trebuie să aleagă dintre 16 declarații. Acest joc poate fi jucat și separat de celelalte două părți.

METODOLOGIE	DURATA	MATERIALE
Joc educativ: Valorile UE:	20 minute	- 32 de cărți de joc cu valori pentru fiecare grup. Cărțile trebuie tipărite pe o parte și tăiate. - 30 de cărți de joc de tip „adevărat sau fals” pentru fiecare grup. Cărțile trebuie tipărite pe o parte și tăiate.
Exercițiu individual	10 minute	- Fișă personală a valorilor pentru fiecare elev.
Exercițiu de dezbateri cu clasa	10 minute pe declarație	- Computer + proiector - Prezentarea modului 5 cu 16 afirmații - Fișele personale ale valorilor completate de elevi.

OBIECTIVE ȘI COMPETENȚE

ATITUDINE

- Elevii sunt pe deplin conștienți de valorile UE.

CUNOȘTINȚE

- Elevii află care sunt valorile Uniunii Europene și câteva exemple concrete privind modul în care Uniunea Europeană le pune în practică.

COMPETENȚE

- Elevii își formează propria părere cu privire la valorile Uniunii Europene.
- Elevii își exersează capacitatea de a purta o dezbateri.

PAS CU PAS

1. JOCUL

STARTUL

Clasa este împărțită în grupuri mai mici, de preferință de patru elevi. Dacă este necesar, pot fi formate și grupuri de trei sau cinci elevi. Fiecare grup se așază la o masă. Fiecare elev joacă împotriva celorlalți membri ai grupului său. Fiecare grup dispune de un set de 32 de cărți de joc cu valori și de un set de 30 de cărți de joc cu întrebări de tipul „adevărat sau fals”.

DESFĂȘURAREA

- Cărțile cu valori sunt distribuite membrilor grupului. În grupurile cu patru jucători, fiecare jucător primește opt cărți. În grupurile cu trei sau cinci jucători, unii vor avea o carte în plus. Jucătorii își țin cărțile în mână și nu le arată celorlalți jucători.
- În mijlocul mesei se pune setul de 30 de cărți cu întrebări de tipul „adevărat sau fals”, cu fața în jos.
- Câștigă cel care are cele mai multe seturi de patru cărți cu aceeași valoare a UE.
- În fiecare grup, începe elevul cu vârsta cea mai mare. Elevul întreabă un coleg, la alegere, dacă are o carte de joc cu o anumită valoare a UE, de exemplu „solidaritate”. Primul jucător trebuie să aibă deja el însuși cel puțin o carte de joc cu valoarea europeană respectivă.
 - Dacă jucătorul întrebat nu are cartea cerută, el spune că nu o are și apoi se întoarce la colegul din stânga.
 - Dacă jucătorul întrebat are cartea cerută, el trage o carte cu o întrebare „adevărat sau fals” din teancul de cărți de pe masă și pune întrebarea scrisă pe carte.
 - Dacă primul jucător răspunde corect, primește cartea pe care a cerut-o. Răspunsul „adevărat” sau „fals” este suficient; jucătorul nu trebuie să dea alte informații.
 - Dacă răspunsul este incorect, nu se mai face schimb de cărți, iar cartea cu întrebarea este pusă înapoi în teancul de cărți de pe masă.
 - În ambele cazuri, urmează rândul jucătorului din stânga.
- După ce a colectat un set de patru cărți cu aceeași valoare a UE, jucătorul spune tare „patru la fel!” și pune cărțile pe masă. Cărțile nu mai poate fi retrase de jucător.
- Jocul se termină când toate cele opt seturi sunt complete. Elevul sau elevii cu cele mai multe seturi câștigă jocul.

CONȚINUT

Consultați documentul cu cărțile de joc și cărțile „adevărat sau fals”.

- Pe cele **32 de cărți cu valori**, elevii descoperă opt valori ale UE și câteva exemple ale modului în care Uniunea Europeană/Parlamentul European le pun în practică, în UE și în afara ei. În total sunt opt seturi de patru cărți.

- Cele **30 de cărți „adevărat sau fals”** conțin fiecare câte o întrebare cu răspuns „adevărat” sau „fals”, care corespunde informațiilor de pe cărțile cu valori. Elevii pot folosi informațiile de pe cărțile lor cu valori pentru a răspunde la întrebările de pe celelalte cărți.

2. EXERCITIUL INDIVIDUAL

Scopul acestui exercițiu este de a reflecta asupra fiecărei valori și de a-și forma o părere. Exercițiul este o pregătire pentru dezbateră în clasă.

STARTUL

Fiecare elev se așază la o masă și are o fișă personală de valori.

DESFĂȘURAREA

Profesorul îi dă fiecărui elev o fișă personală de valori. Aceasta este un document personal, destinat exclusiv elevului respectiv. Pe fișa de valori sunt prezentate deja valorile UE, împreună cu o definiție de bază. Profesorul dă următoarele instrucțiuni:

1. Indicați dacă, personal, sunteți sau nu de acord cu valorile

Profesorul cere elevilor să se gândească individual la fiecare valoare și la definiția sa de bază.

Puneți-vă întrebarea: „Sunteți personal de acord cu aceste valori?” Cu alte cuvinte, sunteți de acord (personal) că toți oamenii ar trebui să fie liberi, să trăiască într-o democrație, să respecte statul de drept, demnitatea umană și drepturile omului, să fie toleranți și să dea dovadă de solidaritate? Reflectați și încercați „sunt de acord” sau „nu sunt de acord” în dreptul fiecărei valori, în funcție de ce părere aveți.

2. Clasificați valorile după importanță

În coloana „Prioritățile UE” de pe fișa de valori, elevii clasifică valorile în funcție de importanța pe care cred că ar trebui să o aibă pentru UE (1 = cea mai importantă, 8 = cea mai puțin importantă). Acesta este un exercițiu individual, iar rezultatul va fi diferit pentru fiecare elev.

3. EXERCITIUL DE DEZBATERE CU CLASA

Obiectivul acestei părți este conlucrarea pentru a aprofunda sensul valorilor, sau doar a unora dintre ele. Pentru fiecare valoare, există două afirmații în prezentare. Profesorul alege între două și patru afirmații pentru a le discuta în clasă, în funcție de interesele elevilor.

Notă: Scopul afirmațiilor este să provoace o discuție cu privire la valoarea respectivă. Ele nu sunt judecări de valoare.

STARTUL

La început ar trebui încurajată o discuție în clasă. Ar trebui să li se permită elevilor să vadă afirmațiile pe ecranul din fața clasei.

DESFĂȘURAREA

Discutarea fiecărei afirmații:

1. Primul vot

Profesorul arată clasei o afirmație, la alegere, și dă instrucțiuni: „Citiți afirmația. Reflectați pe scurt și decideți dacă sunteți de acord sau nu. Nu există o a treia opțiune”.

Observații importante:

- Pot fi întrebări despre afirmație. Profesorul explică afirmația (dacă este posibil).
- Este doar un vot intuitiv, după care tema va fi discutată mai în detaliu.
- Nu există un răspuns „corect” sau „incorect”.
- Scopul este provocarea unei discuții, afirmațiile nu reprezintă opinii reale.

Profesorul numără voturile și le notează.

2. Discuția în plen

Profesorul cere unuia dintre elevi să-și explice punctul de vedere. Apoi întreabă grupul cine este și cine nu este de acord cu elevul care a luat cuvântul, deschizând astfel dezbaterile de grup. Sugestie: Dacă alegeți mai întâi un participant din grupul „minoritar” de votanți, puteți provoca reacții din partea elevilor care au votat contrariul. Acest lucru îi va încuraja pe elevi să participe la dezbateri.

Profesorul moderează discuția.

3. Al doilea vot (opțional)

După discuția de grup, profesorul deschide un al doilea vot. Apoi numără voturile și le compară cu rezultatele primului vot. S-au răzgândit unii elevi?

4. Încheiere

După al doilea vot, profesorul solicită elevilor să verifice dacă răspunsul lor este conform celor indicate pe fișa lor personală de valori: sunt în continuare de acord cu această valoare? I-ar schimba locul în clasament?

SUGESTII PENTRU MODERAREA DISCUȚIEI

- Începeți prin a evidenția regulile principale ale discuției: ascultați-vă reciproc; așteptați-vă rândul pentru a vorbi; fiți politicoși; nu divagați de la subiect; nu vorbiți prea mult și lăsați-i și pe alții să se exprime. Astfel puteți reaminti regulile pe parcursul discuției.
- Nu vă exprimați propriile opinii; fiți cât mai neutru.
- Încercați să dați cuvântul cât mai multor elevi.
- Atunci când nu primiți nicio reacție imediată, reformulați sau faceți pe avocatul diavolului adresând întrebări provocatoare.
- Dacă un elev domină discuția, încercați să îl întrerupeți, rezumați politicos ceea ce a spus și dați cuvântul unui alt elev, de exemplu întrebând cine e sau nu de acord cu ceea ce tocmai s-a spus.
- Dacă un elev se abate de la subiect, întrerupeți-l și cereți-i să vorbească la obiect. Poate veți părea nepoliticos, dar alți elevi vă pot fi recunoscători.

CONȚINUT

Afirmațiile sunt incluse în prezentarea corespunzătoare acestui modul. Aici afirmațiile se repetă, cu unele informații suplimentare.

CLAUZĂ DE RESPONSABILITATE

Scopul afirmațiilor utilizate este să provoace discuții în clasă cu privire la valorile Uniunii Europene. Afirmațiile nu sunt judecări de valoare și nu reprezintă punctul de vedere al Parlamentului European.

DEMOCRAȚIA

1. „Referendumul este întotdeauna un mod bun de a-i face pe cetățeni să participe.”

Întrebarea e dacă referendumul este un lucru bun pentru o democrație. Limitele unui referendum constau în faptul că, de regulă, oamenii trebuie să aleagă între „da” sau „nu” și că nu există alternative, de exemplu în Elveția (care nu este membră a UE), oamenilor li s-a cerut să voteze „în favoarea” sau „împotriva” unui nou tunel. Dar mai existau multe alte opțiuni, precum alte drumuri, alte locuri de realizare a tunelului etc.

2. „Democrația autentică poate funcționa doar la nivel local.”

Prin aceasta, elevii sunt întrebați dacă sunt de părere că democrația poate funcționa în societăți mai mari, acolo unde politicienii nu sunt cunoscuți personal și nu pot fi abordați în mod direct cu ușurință. Acest lucru se întâmplă în special în cazul Uniunii Europene, care are 445 de milioane de cetățeni. Poate funcționa o democrație la un nivel atât de mare?

LIBERTATEA

1. „Libertatea înseamnă să nu ai nici o responsabilitate.”

„Responsabilitatea” poate însemna multe lucruri: Să fii responsabil în societate, de exemplu să-i ajuți pe alții, să-ți ajuți familia, să ai grijă de părinții sau bunicii în vârstă, să-ți îngrijești copiii etc. În sens mai larg, ea înseamnă „cetățenie”, comportamentul de „bun” cetățean, să nu distrugi și să nu poluezi drumurile etc.

Dacă toată lumea e de acord, puteți face pe avocatul diavolului întrebându-i pe elevi dacă sunt de părere că o persoană care alege să nu facă nimic pentru societate are dreptul la toate beneficiile unui stat al bunăstării, precum educația gratuită, asistența medicală accesibilă, indemnizație de șomaj etc., pentru care alții plătesc.

2. „Fiindcă există libertatea de exprimare, partidele politice rasiste trebuie să aibă voie să intre în Parlamentul European.”

Dacă un partid politic sprijină puncte de vedere care contravin valorilor UE, precum discriminarea rasială, aceasta înseamnă că nu ar trebui să-și poată exprima convingerile și să fie exclus de la putere?

SOLIDARITATEA

1. „Un stat membru al UE care este afectat de o criză financiară ar trebui să primească sprijin din partea celorlalte state membre ale UE.”

Această afirmație întreabă dacă țările din UE ar trebui să dea dovadă de solidaritate cu alte state membre, atunci când acestea au probleme. UE ar trebui să fie o uniune în care țările pot conta una pe cealaltă?

2. „Solidaritatea înseamnă să folosim banii contribuabililor pentru a ne asigura că toată lumea are o locuință decentă, mâncare și educație.”

Această afirmație provoacă o discuție privind manifestarea solidarității într-o societate cu persoane pe care nu le cunoaștem. Vrem să-i ajutăm pe săraci dându-le bani într-o manieră structurată?

Unii elevi pot crede că sărăcia ține de responsabilitatea individuală, iar societatea nu ar trebui să plătească. Alte probleme ar putea consta în faptul că beneficiile ar trebui acordate doar celor care au cu adevărat nevoie de ele. Făcând pe avocatul diavolului, profesorul îi poate întreba pe elevi ce ar prefera: un sistem foarte strict, cu riscul ca persoanele nevoiașe să fie excluse din societate sau un sistem mai puțin strict, cu riscul ca persoanele să profite de el.

EGALITATEA / NEDISCRIMINAREA

1. „Pentru a asigura egalitatea, este necesară discriminarea pozitivă.”

Discriminarea pozitivă = practica de a acorda beneficii speciale persoanelor dintr-un grup care sunt tratate, uneori, într-o manieră incorectă sau care nu sunt bine reprezentate pe piața muncii, în funcții înalte etc. De exemplu, în multe țări europene, angajatorii care angajează o persoană cu dizabilități sunt recompensați financiar, ca stimulent pentru angajarea lor.

2. „Toate persoanele sunt egale, oricât ar fi de bogate.”

Profesorul poate evidenția diferența dintre situația dorită și cea reală. Toată lumea este egală și ar trebui tratată în mod egal? De exemplu, o persoană cu aspect sărăcăcios și una bogată intră într-un magazin cu produse de lux; vor fi tratate la fel?

Problema, de fapt, este dacă încă trăim într-o societate cu clase sociale diferite. Toți suntem egali în fața legii, dar este adevărată de fapt această „egalitate”?

STATUL DE DREPT / JUSTIȚIA

1. „Pentru unele infracțiuni, ar trebui să se poată alege între a plăti o amendă mare și a merge la închisoare.”

Această afirmație îi întreabă pe elevi dacă li s-ar părea „just” ca oamenii bogați să își poată „cumpăra” pedeapsa. De fapt, este vorba despre o combinație între valorile „egalitate” și „statul de drept”.

2. „Teroriștii au dreptul la un proces echitabil, cu o apărare corespunzătoare.”

Imaginea din prezentare înfățișează bine-cunoscutul caz european al lui Anders Breivik, un terorist norvegian de extremă dreapta care a comis atacurile din 2011 din Norvegia. Pe 22 iulie 2011, el a omorât opt persoane în Oslo, apoi a împușcat și ucis 69 de tineri într-o tabără pentru tineret de pe insula Utøya. În august 2012 a fost condamnat pentru crimă în masă și terorism. Scopul acestei afirmații este acela de a suscita o discuție privind măsura în care persoanele ca el – care au fost implicate în mod evident în asasinat în masă – își păstrează dreptul nu numai la un proces echitabil, ci și la apărare.

RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI

1. „Un jurnalist ar trebui pedepsit când scrie o știre falsă.”

Această afirmație se referă la libertatea presei. În prezent, numai în regimurile dictatoriale există legi care afirmă că presa poate fi dată în judecată pentru ceea ce publică. Aceasta poate conduce la cenzură sau la situații în care presa nu descrie anumite evenimente, de teama represaliilor.

2. „UE nu ar trebui să facă afaceri cu regimuri care încalcă drepturile omului, chiar dacă tranzacția ar fi benefică pentru UE.”

UE poate face comerț sau alte tranzacții cu regimuri despre care se crede că încalcă drepturile omului? De exemplu, UE încheie acorduri cu țări africane care încalcă în mod repetat drepturile omului, pentru a-i opri pe migranți să vină în UE. Sau unele acorduri sunt necesare pentru a obține anumite materii prime pe care nu le avem în Europa, precum cobaltul, folosit la telefoanele mobile.

TOLERANȚA / PLURALISMUL

1. „Afișarea unor simboluri religioase, precum crucea sau vălul, ar trebui să fie permisă la școală și la locul de muncă.”

Problema este dacă elevii sunt de părere că ar trebui permisă practicarea religiei la serviciu și la școală.

2. „Exprimarea unor discursuri care incită la ură este în regulă, dacă se face în grupuri închise/secrete.”

Elevii au văzut că se întâmplă acest lucru? Poate chiar au făcut acest lucru? Cred că acest lucru poate fi nociv pentru anumite grupuri? Sau se bazează pe libertatea de exprimare?

RESPECTUL PENTRU DEMNITATEA UMANĂ

1. „Fiecare stat membru al UE are datoria morală de a-i ajuta pe solicitanții de azil.”

Solicitant de azil = „Persoană care, de teamă că va fi persecutată din rațiuni legate de rasă, religie, apartenență la un grup social sau opinie politică, a traversat o frontieră internațională ajungând într-o țară în care speră că va primi statutul de refugiat.”

Notă: Nu sunt același lucru cu imigranții economici (persoane care migrează din rațiuni economice). Statutul solicitanților de azil este întotdeauna temporar, până ce țara în care persoana solicită azil îi acordă sau îi refuză statutul de refugiat.

Problema este: Respectăm demnitatea umană a cetățenilor non-europeni? De regulă această afirmație aduce în discuție probleme precum o bună integrare, a alege între a-ți ajuta propriii cetățeni și pe cei străini, bunele intenții ale străinilor etc.

Notă: În UE există o liberă circulație a persoanelor, ceea ce înseamnă că cetățenii UE nu sunt niciodată „solicitanți de azil”. Dacă elevii aduc în discuție această idee, profesorul trebuie să îi corecteze.

2. „Tortura ar trebui să fie permisă pentru a obține informații care să prevină posibile noi atacuri teroriste.”

Tortura este interzisă în UE, indiferent de scop. Sunt elevii sunt de acord cu acest lucru? Cred că utilizarea torturii ar putea fi justificată în unele cazuri?

LINK-URI UTILE

- Democrația și drepturile omului în Parlamentul European: www.europarl.europa.eu/about-parliament/ro/democracy-and-human-rights
- Aflați mai multe despre Carta drepturilor fundamentale a UE: https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en
- Aflați mai multe despre Premiul Saharov pe www.europarl.europa.eu/sakharovprize

